

[Aage Fogh.]

lange løb, vil jeg tilråde, at man siger: til næste år, altså for den periode, der omfatter foråret 1964—foråret 1965, bør 5 pct. af de afleverede regnskaber være B-regnskaber, der giver nøjagtige oplysninger om den indre omsætning, så vi på grundlag heraf kan få at vide, hvilke fejl det er der begås i den daglige drift i landbruget. Jeg tror, det er muligt, og jeg tror, det kan gøres uden nogen som helst udgift for staten, fordi man bare ganske roligt siger, at den ordning, vi har i øjeblikket, hvor et B-regnskab, hvad angår statstilskud, bliver regnet lige med 3 A-regnskaber, opretholder vi; vi giver i øjeblikket ca. 700 kr. i tilskud til et B-regnskab og 225-250 kr. til et A-regnskab. Det ville ikke være noget tab for landmændene; det ville betyde et større krav til den landmand, der fører det gennemførte regnskab, men det ville også være noget, han kunne lære af. Jeg tror, at vi her har et grundlag, vi kan bygge på, og jeg vil meget stærkt anbefale, at samtidig med, at vi nedsætter dette udvalg, går vi i gang med at ændre kravene til vore regnskabsforeninger for at få et solidt materiale for det fremtidige arbejde.

Dernæst vil jeg gerne lidt periferisk sige et par ord om et spørgsmål, vi har hørt om og stadig væk hører om, nemlig strukturændringer. Ved strukturændringer forstår man næsten altid, at nu skal vi have store landbrug til afløsning af de små. Jeg vil gerne have sagt to ord om spørgsmålet om bedømmelse af landbrugets værdi. Er det landbrugets evne til at forrente den bundne kapital, eller er det landbrugets evne til at give arbejdsfortjeneste til brugere, der skal være afgørende?

Jeg har her en beretning fra De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger. Den er ikke så omfattende som den jyske, men den er ganske lærerig. Det fremgår af denne beretning, at det med hensyn til forrentningsprocent bedste af landbrugene har 7,6 pct. i forrentning og en familieindkomst i et landbrug på 10 ha på 6.400 kr. Men blader vi lidt tilbage i beretningen, fortæller den, at et landbrug på samme størrelse, der har 1,1 pct. i forrentning, har 14.630 kr. i familiefortjeneste. Efter mit skøn er det familiefortjenesten, familiens indtjeningsmuligheder i landbruget, vi skal

lægge vægt på, og ikke evnen til at forrente den bundne kapital. Hvis man gjorde det, tror jeg, man ville gå lidt mere stille med dørene med hensyn til at kræve strukturændring sådan en gros.

Jeg nævner igen nogle tal fra beretningen fra Lolland-Falster. Landbrug under 20 ha har 0 pct. i forrentningsevne, men de giver 443 kr. pr. ha i familiefortjeneste. De største landbrug med over 100 ha har en forrentningsprocent på 2,3, men de giver ÷ 103 kr. pr. ha i familiefortjeneste. Det er en dyr sport at være stor landmand på Lolland-Falster under de vilkår, meget dyrere end at være lille landmand — også for nationen. Jeg kan ikke træffe nogen endelig afgørelse, men vil blot sige, at tallene synes at vise, at man skal være forsigtig med sådan en gros at kræve store landbrug til afløsning af de små.

Jeg vil sammenfatte mit indlæg i, at jeg er indforstået med, at et udvalg nedsættes; jeg er indforstået med, at vi går i gang med det arbejde. Men jeg ville i høj grad ønske, vi samtidig ændrede de betingelser, vi nu har for regnskabsføring, sådan at vi kom frem til at have en 700-800 virkelig gennemførte driftsregnskaber, der kom til behandling i det landøkonomiske driftsbureau. Jeg har nemlig den opfattelse, at i driftsbureauet har vi en institution, hvor de ledende har haft det held, og den lykke kan jeg godt sige, at gennemføre deres arbejde på en sådan måde, at de vinder fuld tiltro og nyder fuld tillid i alle kredse, både inden for landbruget og i andre erhverv.

Hermed anbefaler jeg det af regeringspartierne stillede ændringsforslag, men jeg håber altså, det får den nævnte bivirkning, som jeg anser for at være den vigtigste.

Morten Lange: Det var karakteristisk, da vi diskuterede det lovkompleks, som man kaldte for helhedsløsningen, at hverken venstre eller de konservative havde noget særlig konstruktivt forslag til en anden landbrugslovgivning end den, der blev foreslået. Vi forstod fra vor side det forslag, der nu er blevet fremsat, som en slags dårlig undskyldning for en svigtende indsats på det tidspunkt, sådan at man kunne fare land og rige rundt og forklare, at nu var man i gang med at sikre sig en revision af landbrugslovgivningen fra helhedsløsningens tid.